

Załącznik do
Uchwały nr 46/2017 z dnia 07.12.2017 r. Zarządu Banku
Uchwały nr 43/2017 z dnia 19.12.2017 r. Rady Nadzorczej

**Spółdzielcza Grupa Bankowa
Bank Spółdzielczy w Działdowie
z siedzibą w Lidzbarku**

**Regulamin kontroli wewnętrznej
w Banku Spółdzielczym w Działdowie
z/s w Lidzbarku**

Lidzbark, grudzień 2017

SPIS TREŚCI

DZIAŁ I.....	2
Rozdział 1 - Postanowienia ogólne	2
Rozdział 2 – Model trzech linii (poziomów) obrony	4
Rozdział 3 – Podział obowiązków	5
DZIAŁ II – Funkcja kontroli	7
Rozdział 1 – Cele systemu kontroli wewnętrznej	7
Rozdział 2 – Mechanizmy kontrolne	8
Rozdział 3 – Niezależne monitorowanie	10
DZIAŁ IV – Matryca funkcji kontroli	12
DZIAŁ V – Weryfikacja bieżąca kluczowych mechanizmów kontrolnych...	13
DZIAŁ VI –Testowanie kluczowych mechanizmów kontrolnych	13
DZIAŁ VII – System raportowania.....	15
DZIAŁ VIII – Audyt wewnętrzny	17
DZIAŁ IX – Postanowienia końcowe.....	18

DZIAŁ I

Rozdział 1 - Postanowienia ogólne

§ 1

1. Niniejsza procedura określa:
 - 1) organizację systemu kontroli wewnętrznej,
 - 2) działanie funkcji kontroli,
 - 3) ogólne zasady zapewnienia zgodności,
 - 4) zadania Banku związane z funkcją audytu wewnętrznego.
2. Bank jest Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB, w związku z tym w system kontroli wewnętrznej są wpisane mechanizmy określone w Umowie Systemu, w szczególności komórka audytu wewnętrznego - stanowiąca trzecią linię obrony w Banku - umiejscowioną w Spółdzielni.
3. Bank, określając poszczególne elementy modelu kontroli wewnętrznej, stosuje zasadę proporcjonalności, uwzględniającą wielkość Banku mierzoną sumą bilansową oraz wielkością aktywów, a także profilem określonym w strategii zarządzania Bankiem i apetytem na ryzyko.
4. Niniejsza procedura – wraz z jej poszczególnymi elementami, podlega formalnemu przeglądowi i zatwierdzeniu przez Zarząd i Radę Nadzorczą, co najmniej raz w roku.
5. Właścicielem procedury jest jednostka stanowiąca element drugiej linii obrony tj. stanowisko ds. zgodności.

§ 2

Najważniejsze regulacje zewnętrzne i wewnętrzne, będące podstawą opracowania niniejszej procedury, to:

- 1) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi (CRD IV);
- 2) ustawa Prawo bankowe;
- 3) ustawa z dnia 7 grudnia 2000 roku o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, (...);
- 4) Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej, (...) (Dz.U. 2017 POZ.637);
- 5) Rekomendacja H Komisji Nadzoru Finansowego dotycząca systemu kontroli wewnętrznej w bankach z kwietnia 2017 r.;
- 6) Umowa Systemu Ochrony SGB;
- 7) Strategia działania Banku na lata 2016-2019 zwana dalej strategią.

§ 3

W dalszej treści użyte są następujące skróty i pojęcia, które oznaczają:

- 1) Bank – Bank Spółdzielczy w Działdowie z/s w Lidzbarku;
- 2) Rada Nadzorcza – Rada Nadzorcza Banku;
- 3) Zarząd – Zarząd Banku;
- 4) Bank Zrzeszający – SGB-Bank S.A. w Poznaniu;
- 5) Spółdzielnia – jednostka zarządzająca Systemem Ochrony SGB;
- 6) Umowa/Umowa Systemu – Umowa Systemu Ochrony SGB;
- 7) Funkcja kontroli – element systemu kontroli wewnętrznej, na który składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie

- przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli;
- 8) jednostka kontrolowana - należy przez to rozumieć Bank oraz jego jednostki organizacyjne (oddziały, filie, punkty kasowe, agencje), komórki organizacyjne (wydziały, zespoły, sekcje) lub poszczególne stanowiska pracy w ramach jednostek i komórek organizacyjnych Banku;
 - 9) Komórka audytu - komórka Spółdzielni wykonująca zadania związane z wykonywaniem audytu wewnętrznego w Systemie Ochrony;
 - 10) **Kluczowy mechanizm kontrolny** - mechanizm o kluczowym znaczeniu dla osiągnięcia danego celu ogólnego lub szczegółowego systemu kontroli wewnętrznej w danym procesie, bez przestrzegania/stosowania, którego może zaistnieć nieakceptowane przez Bank ryzyko, że taki cel nie zostanie osiągnięty;
 - 11) **Matryca funkcji kontroli** – opis powiązania celów ogólnych i wyodrębnionych w ich ramach celów szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej z procesami istotnymi funkcjonującymi w Banku oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych;
 - 12) **Mechanizm kontrolny** - wyróżnione w ramach funkcji kontroli, wszelkie działania lub rozwiązanie wykonywane i stosowane w ramach trzech linii obrony, w tym zwłaszcza w ramach pierwszej linii obrony, mające za zadanie zapewnienie osiągnięcia celów ogólnych lub szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej;
 - 13) **Monitorowanie pionowe** – niezależne monitorowanie przez drugą linię obrony (weryfikacja bieżąca lub testowanie) przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach pierwszej linii obrony;
 - 14) **Monitorowanie poziome** – niezależne monitorowanie w ramach danej linii obrony (weryfikacja bieżąca lub testowanie) przestrzegania mechanizmów kontrolnych;
 - 15) **Proces** – zbiór wszelkich wzajemnie powiązanych ze sobą czynności wykonywanych przez jednostki, komórki, stanowiska organizacyjne banku oraz jego podmioty zależne, których realizacja jest niezbędna do uzyskania określonego rezultatu (np. udzielenie kredytu, sprzedaż wierzytelności, zaksięgowanie transakcji określonego rodzaju, sporządzanie sprawozdania finansowego). W ramach procesów wykonywane są operacje, transakcje oraz inne czynności niezbędne do uzyskania określonego rezultatu;
 - 16) **Dokument testowy** – dokument zawierający ustalenia i wnioski po przeprowadzonym testowaniu wraz z uwzględnieniem kategorii stwierdzonych nieprawidłowości;
 - 17) **Strona kontrolowana** – należy przez to rozumieć pracownika Banku kierującego jednostką kontrolowaną (w przypadku badanych komórek i/lub jednostek organizacyjnych) lub wykonującego zadania w jednostce kontrolowanej (w przypadku badanych stanowisk pracy);
 - 18) **Strona kontrolująca** – należy przez to rozumieć pracowników Banku przeprowadzających kontrolę wewnętrzną;
 - 19) **Testowanie** – porównywanie na wybranej próbie testowej stanu faktycznego ze stanem wymaganym, dokonywane w celu oceny co najmniej przestrzegania mechanizmów kontrolnych w odniesieniu do zakończonych czynności wykonywanych w ramach procesów funkcjonujących w banku. Testowanie, jako element niezależnego monitorowania w ramach funkcji kontroli, może być monitorowaniem poziomym (testowanie poziome w ramach danej linii obrony) lub monitorowaniem pionowym (testowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony);
 - 20) **Weryfikacja bieżąca** – porównywanie stanu faktycznego ze stanem wymaganym, dokonywane w celu oceny co najmniej przestrzegania mechanizmów kontrolnych, przed rozpoczęciem lub w trakcie trwających czynności wykonywanych w ramach procesów funkcjonujących w banku. Weryfikacja bieżąca, jako element niezależnego monitorowania w ramach funkcji kontroli, może być monitorowaniem poziomym (weryfikacja bieżąca

pozioma w ramach danej linii obrony) lub monitorowaniem pionowym (weryfikacja bieżąca pionowa pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony).

Rozdział 2 – Model trzech linii (poziomów) obrony

§ 4

1. Funkcjonujący w banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).
2. Na **pierwszą linię obrony** składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank.
Do przykładowych mechanizmów kontrolnych pierwszej linii obrony należą np.:
 - a. akceptacja „na drugą rękę” (kontrola manualna lub półautomatyczna, weryfikacja bieżąca, niezależna, pozioma),
 - b. weryfikacja umowy kredytowej vs. decyzja kredytowa i dane w systemie przed uruchomieniem środków (kontrola manualna, weryfikacja bieżąca, niezależna, pozioma),
 - c. weryfikacja danych klienta w BIK (kontrola manualna, weryfikacja bieżąca, pozioma).
3. Na **drugą linię obrony** składa się:
 - 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie, tj. m.in. Główny Księgowy, Administrator Systemu Informatycznego.
 - 2) stanowisko ds. ryzyk i analiz oraz stanowisko ds. zgodności**Trzecią linię obrony** stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB¹.
4. Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w ramach realizowanych czynności odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują (poziomo lub pionowo) przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.

§ 5

1. Pierwsza linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.
2. Druga linia obrony odpowiedzialna jest w szczególności za:
 - 1) monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych (np. limitów, wskaźników),
 - 2) przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych,
 - 3) ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych,
 - 4) matrycę funkcji kontroli,
 - 5) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
 - 6) raportowanie znaczących i krytycznych nieprawidłowości.
3. Trzecia linia obrony odpowiedzialna jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

¹ Departament Audytu Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB

4. Celem dokonania oceny, o której mowa w pkt. 3, komórka audytu wewnętrznego w ramach badań audytowych, bierze pod uwagę w szczególności wyniki oraz skuteczność i adekwatność weryfikacji bieżącej i testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych pierwszej i drugiej linii obrony.

§ 6

1. W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz niezależność monitorowania poziomego poprzez rozdzielanie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii.
2. Za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy, w tym kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych.
3. Za monitorowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada stanowisko ds. ryzyk i analiz lub stanowisko ds. zgodności.

Rozdział 3 – Podział obowiązków

§ 7

Rola i zadania Rady Nadzorczej

1. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiedzialna jest za monitorowanie jego skuteczności.
2. Nadzór Rady Nadzorczej nad funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej obejmuje m.in.:
 - 1) akceptowanie zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, w tym matrycy funkcji kontroli,
 - 2) coroczną ocenę adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności oraz wyników audytu przeprowadzonego przez komórkę audytu wewnętrznego,
 - 3) ocenę efektów działań podjętych w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w funkcjonowaniu mechanizmów kontrolnych,
 - 4) zatwierdzenie zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej,
 - 5) zatwierdzenie kryteriów adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.

§ 8

Rola i zadania Zarządu Banku

1. Zarząd, w ramach trzech linii obrony, odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach/komórkach/stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli i komórkę do spraw zgodności.
1. Do zadań Zarządu, należy w szczególności:
 - 1) ustanowienie, w ramach trzech linii obrony, kryteriów adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
 - 2) zapewnienie ciągłości i skuteczności działania systemu kontroli wewnętrznej, a także właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli

- z komórką do spraw zgodności i komórką ds. ryzyk i analiz oraz dostępu osobom wykonującym czynności kontrolne/czynności audytowe do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje poufne,
- 3) określenie rodzaju działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, w tym środki naprawcze i dyscyplinujące,
 - 4) sporządzanie okresowej (nie rzadziej niż raz w roku) informacji dla Rady Nadzorczej o sposobie wypełniania zadań przez pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz komórki do spraw zgodności ze szczególnym uwzględnieniem:
 - adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej,
 - skali i charakterze nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących,
 - zapewnienia niezależności komórce do spraw zgodności,
 - zapewnienia środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania przez pracowników komórki zgodności oraz do systematycznego podnoszenia kwalifikacji oraz zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracowników tej komórki,
 - 5) zatwierdzanie listy istotnych procesów wyodrębnionych przez Bank oraz ich powiązanie z celami ogólnymi i szczegółowymi systemu kontroli wewnętrznej,
 - 6) zapewnienie dokonywania regularnego przeglądu wszystkich procesów funkcjonujących w Banku pod kątem ich istotności,
 - 7) zatwierdzenie zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej,
 - 8) zapewnienie niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez określenie odpowiedniego jego zakresu i kryteriów,
 - 9) wyznaczenie komórki organizacyjnej/stanowiska odpowiedzialnej za zadania związane z prowadzeniem matrycy funkcji kontroli, określenie formy udokumentowania przeprowadzonego przeglądu i oceny efektywności wewnętrznych mechanizmów kontrolnych oraz wniosków wynikających z tych przeglądów,
 - 10) określenie trybu przekazania wewnątrz Banku raportu pokontrolnego/raportu, w celu podjęcia działań służących usunięciu stwierdzonych nieprawidłowości mechanizmów kontroli oraz sposobu kontroli skorygowania tych nieprawidłowości.

§ 9

Rola i zadania komórki kontroli wewnętrznej/ ds. testowania pionowego

1. W Banku, w pionie Prezesa Zarządu, działa stanowisko ds. ryzyk i analiz odpowiedzialne za wykonywanie zadań związanych z niezależnym monitorowaniem pionowym.
2. Do zadań tej komórki należy m.in.:
 - 1) przeprowadzanie pionowych testów przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych,
 - 2) ocena adekwatności i skuteczności kluczowych mechanizmów kontrolnych,
 - 3) prowadzenie rejestru nieprawidłowości istotnych i krytycznych,
 - 4) raportowanie o przestrzeganiu kluczowych mechanizmów kontrolnych, obejmujące co najmniej zestawienie wykrytych nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
 - 5) administrowanie matrycą funkcji kontroli, w tym pozyskiwanie informacji niezbędnych do przygotowania i aktualizacji matrycy.

§ 10

Rola i zadania komórki do spraw zgodności

1. Komórka do spraw zgodności odpowiedzialna jest za identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi (w szczególności rekomendacjami UKNF niezwiązanymi z zarządzaniem ryzykiem).
2. W ramach funkcji kontroli, komórka do spraw zgodności odpowiedzialna jest m.in. za zapewnienie zgodności poprzez:
 - 1) weryfikację bieżącą pionową, w przypadku gdy ta weryfikacja nie została przypisana innym pracownikom lub komórkom organizacyjnym w ramach drugiej linii obrony,
 - 2) testowanie pionowe przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych, zapewniających osiągnięcie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.
3. Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności określony zostały w odrębnej regulacji normującej zasady zarządzania zgodności.

§ 11

Rola i zadania komórki audytu wewnętrznego

1. Komórka audytu wewnętrznego - komórka Spółdzielni wykonująca zadania związane z wykonywaniem audytu wewnętrznego w Systemie Ochrony.
2. Zasady wykonywania audytu wewnętrznego przez komórkę audytu wewnętrznego Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB określone zostały w Załączniku nr 4 i 4a do Umowy Systemu Ochrony.

§ 12

Rola i zadania kadry kierowniczej

Kierownicy jednostek i komórek organizacyjnych Banku, wypełniając swoje obowiązki, wprowadzają w życie przyjęte przez Zarząd wewnętrzne strategie i procedury dotyczące zarządzania ryzykiem, a przede wszystkim:

- 1) odpowiadają za wdrożenie odpowiednich mechanizmów kontrolnych,
- 2) monitorują prawidłowość przestrzegania mechanizmów kontrolnych.

DZIAŁ II – Funkcja kontroli

Na funkcję kontroli składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli.

Rozdział 1 – Cele systemu kontroli wewnętrznej

§ 13

1. Celem ogólnym systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:
 - 1) skuteczności i efektywności działania Banku,
 - 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
 - 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,

- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

§ 14

1. Każdy z procesów uznawany przez Bank za istotny jest powiązany z celami ogólnymi systemu kontroli wewnętrznej.
2. Bank wyodrębnia procesy uznane za istotne w oparciu o przyjęte kryteria wyboru z uwzględnieniem strategii działania banku, modelu biznesowego, strategii zarządzania ryzykiem i apetytu na ryzyko oraz wpływu danego procesu na wynik finansowy i adekwatność kapitałową.
3. Zgodnie z Rekomendacją M KNF Bank posiada dokumentację określającą jakiego rodzaju procesy występują w Banku, kto jest ich właścicielami oraz które z tych procesów Bank uznaje za kluczowe/istotne dla realizacji strategii banku, a które uznaje za krytyczne z punktu widzenia zachowania ciągłości działania.

Rozdział 2 – Mechanizmy kontrolne

§ 15

1. Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące w Banku procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku.
2. Proces projektowania, zatwierdzania i wprowadzania w Banku mechanizmów kontrolnych jest odpowiednio udokumentowany i umożliwia przypisanie komórkom organizacyjnym odpowiedzialności za realizację zadań w poszczególnych etapach tego procesu.
3. Mechanizmy kontrolne przyjęte na poziomie wszystkich linii obrony **spełniają rolę**:
 - 1) prewencyjną – zapobieganie nieprawidłowościom (np. zasady kontroli dostępu do systemu, niektóre kontrole automatyczne-aplikacyjne, komitet kredytowy),
 - 2) detekcyjną – wykrywanie nieprawidłowości (np. inwentaryzacja, kontrole kasowe, kontrole uruchomień, działania komórek monitorujących ryzyko portfelowe),
 - 3) korekcyjną – korygowanie nieprawidłowości (np. automatyczna walidacja pól w systemach).
4. W Banku stosuje się mechanizmy kontrolne:
 - 1) automatyczne (wbudowane w systemy informatyczne, najczęściej wymuszające lub uniemożliwiające pewne działania np. wymuszenie akceptu powyżej pewnego limitu),
 - 2) półautomatyczne (np. monitorowanie limitów, wskaźników, weryfikacja danych),
 - 3) manualne (np. podział obowiązków, autoryzacja formalna na „drugą rękę”, uzgodnienia danych i inwentaryzacja, weryfikacja i analiza danych).

Wszystkie mechanizmy znajdują odzwierciedlenie w procedurach różnego szczebla – zarówno politykach, jak i procedurach operacyjnych stosowanych przez pracowników niższego szczebla. Tym samym stanowią kluczowy element definiujący pożądane zachowania w ramach pierwszej i drugiej linii obrony. Stosowanie zapisów procedur w praktyce jest monitorowane w ramach testów pionowych i poziomych.

Poniżej tabela zawiera przykłady mechanizmów kontrolnych:

Lp.	Mechanizm kontrolny	Rodzaj mechanizmu
1.	Podział zadań, powierzenie odpowiednich funkcji (np. ABI, ASI), zakresy czynności i obowiązków, w tym: • kompetencje i odpowiedzialności • upoważnienia i pełnomocnictwa • system zastępstw	Manualny, półautomatyczny

	• <i>sprawowany nadzór przez przełożonego</i>	
2.	System obiegu informacji i raportowania, w tym: • <i>zapewnienie dostępu do informacji w terminie i zakresie właściwym do wykonywania zadań</i> • <i>raportowanie wykonania zadań do bezpośredniego przełożonego/dla Zarządu/ Rady Nadzorczej</i> • <i>porównywanie osiągniętych wyników z zamierzonymi celami</i>	Manualny, półautomatyczny
3.	Uzgadniania danych tzw. rekonyliacja i weryfikacja danych, w tym m.in.: • <i>okresowe uzgadnianie, takie jak porównywanie dokumentów źródłowych transakcji z zestawieniem sald i obrotów</i> • <i>weryfikacja szczegółowych transakcji i czynności, a także przyjmowanych założeń i wyników metod stosowanych przez Bank do zarządzania ryzykiem</i>	Manualny, półautomatyczny, automatyczny
4.	Zasad komisyjności „czworga oczu”, akceptacja na drugą rękę”, w tym m.in.: • <i>realizowanie czynności przy współudziale co najmniej dwóch osób</i> • <i>komisje inwentaryzacyjne, spisowe</i> • <i>rejestracja i autoryzacja dowodów księgowych lub transakcji</i>	Manualny, półautomatyczny, automatycznych
5.	System limitów i ograniczeń, w tym m.in.: • <i>stosowanie ograniczeń czasowych dla rejestracji operacji, spłaty zobowiązania</i> • <i>monitorowanie wszelkiego rodzaju limitów ostrożnościowych</i>	Manualny, półautomatyczny,
6.	Mechanizmy dostępu fizycznego (strefy wydzielone, zamki, kody dostępu, zabezpieczenia przed pożarem, zalaniem) oraz zabezpieczenia teleinformatyczne, w tym m.in.: • <i>zakazy i ograniczenia dostępu fizycznego pracowników do pomieszczeń, systemów i danych, internetu</i> • <i>nagrywanie rozmów telefonicznych</i> • <i>zabezpieczenie gotówki,</i>	Automatyczny, półautomatyczny, manualny
7.	Inwentaryzacja i spisy z natury, w tym m.in.: • <i>porównywanie zgodności stanu fizycznego/ rzeczywistego zasobów ze stanem zapisów w księgach rachunkowych, rejestrach</i> • <i>inwentaryzacja rzeczowych składników majątku</i> • <i>dzienne uzgadnianie stanu wartości gotówki</i>	Manualny półautomatyczny
8.	Tworzenie kopii zapasowych oraz ich testowanie	Automatyczny półautomatyczny
9.	Plany awaryjne, plany ciągłości działania oraz ich testowanie	Manualny, półautomatyczny,

§ 16

1. Jednym z mechanizmów kontrolnych jest ich niezależne monitorowanie (poziome i pionowe). Bank posiada mechanizmy kontrolne (tabela powyżej), a kluczowe z nich niezależnie monitoruje - ich skuteczność – poprzez testy pionowe lub testy poziome – lub jedno i drugie.
2. Im bardziej kluczowy jest dany mechanizm kontrolny w procesie uznanym za istotny, tym częściej i skuteczniej (na większej próbie) jest przedmiotem monitorowania pionowego.

§ 17

1. W ramach przyjętych mechanizmów kontrolnych dla procesów istotnych Bank dokonuje, na podstawie określonych kryteriów, wyboru kluczowych mechanizmów kontrolnych.
2. Kluczowe mechanizmy kontrolne przypisane są co najmniej procesem istotnym.
3. **Każdy z kluczowych mechanizmów kontrolnych jest szczegółowo opisany**, tj. wskazane jest m.in.:
 - 1) kto jest właścicielem procesu istotnego, do którego został mechanizm przypisany,
 - 2) jakie działania są wykonywane w ramach funkcjonowania mechanizmu kontrolnego, aby zapewnić, że cele tego mechanizmu zostaną osiągnięte (opis procesu),
 - 3) kto wykonuje działania kontrolne (weryfikacja, testowanie),
 - 4) częstotliwość testowania,
 - 5) jaki jest cel realizowanych czynności kontrolnych,
4. Przy opisie kluczowego mechanizmu kontrolnego określone jest również:
 - 1) rodzaj mechanizmu (np. manualny, automatyczny),
 - 2) częstotliwość jego stosowania,
 - 3) procedura opisująca sposób działania mechanizmu.
5. Ocena przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych jest dokonywana z odpowiednią częstotliwością w ramach niezależnego monitorowania oraz badania przez trzecią linię obrony.
6. Bank prowadzi ewidencje kluczowych mechanizmów kontrolnych, której wzór stanowi **załącznik nr 3** do niniejszej procedury.

Rozdział 3 – Niezależne monitorowanie

§ 18

1. Niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmuje weryfikację bieżącą i testowanie.
2. Bank dokonując wyboru rodzajów niezależnego monitorowania, w ramach monitorowania pionowego i poziomego, stosuje odpowiednio zasadę proporcjonalności pomiędzy weryfikacją bieżącą i testowaniem.

§ 19

1. Niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych jest wpisane we wszystkie procesy istotne funkcjonujące w Banku.
2. Pracownicy mają w jednoznaczny sposób przypisane w regulacjach wewnętrznych/kartach obowiązków odpowiedzialność związaną z monitorowaniem pionowym i poziomym oraz posiadają odpowiednie kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności w zakresie związanym z realizacją tych zadań.

3. Monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmuje weryfikację bieżącą i testowanie w ramach monitorowania pionowego i poziomego z uwzględnieniem:
- celów systemu kontroli wewnętrznej,
 - złożoności procesów, w tym zwłaszcza procesów istotnych,
 - liczby, rodzaju i stopnia złożoności mechanizmów kontrolnych,
 - ryzyka zaistnienia nieprawidłowości,
 - zasobów poszczególnych linii obrony, w tym kwalifikacji, doświadczenia i umiejętności pracowników tych linii,
 - zasady proporcjonalności.

§ 20

1. Weryfikacja bieżąca przeprowadzana jest przed rozpoczęciem lub w trakcie czynności wykonywanych w ramach danego procesu.
2. Weryfikacja bieżąca jest przeprowadzana (w szczególności w ramach pierwszej linii obrony) przez:
 - 1) przełożonego w ramach wykonywania nadzoru służbowego (kontrola bieżąca),
 - 2) innego pracownika tej samej komórki w ramach podziału obowiązków lub innej komórki organizacyjnej tej samej linii obrony (tzw. kontrola na drugą rękę – monitorowanie poziome).

§ 21

1. Testowanie przeprowadzane jest na wybranej próbie testowej, po zakończeniu czynności wykonywanych w ramach danego procesu lub poszczególnych etapów tych czynności.
2. **Testowanie poziome** komórki organizacyjnej w ramach tej samej linii obrony polega na testowaniu, co najmniej przestrzegania mechanizmów kontrolnych (*np. przełożony testuje próbę transakcji swoich pracowników raz w miesiącu*).
3. **Testowanie pionowe** – testowanie przez stanowisko ds. ryzyk i analiz oraz stanowisko ds. zgodności przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych, w szczególności testowanie pierwszej linii obrony w przypadku procesów istotnych (*np. monitoring niezależny polegający na sprawdzeniu czy przełożony faktycznie testuje próbę transakcji swoich pracowników raz w miesiącu poprzez sprawdzenie udokumentowania oraz retesty na próbie*).

§ 22

1. W ramach niezależnego monitorowania ocenie podlegają m.in.:
 - 1) poziom ryzyka i sposób jego monitorowania,
 - 2) prawidłowość, terminowość i skuteczność realizacji zadań,
 - 3) przestrzeganie zasad wynikających z wewnętrznych i zewnętrznych aktów prawnych,
 - 4) bezpieczeństwo operacji bankowych,
 - 5) przestrzeganie kompetencji,
 - 6) sprawność organizacji,
 - 7) poprawność i kompletność dokumentów bankowych,
 - 8) rzetelność i prawidłowość danych księgowych,
 - 9) rzetelność i kompletność informacji,
 - 10) zabezpieczenie mienia.
2. Kryterium oceny może być stwierdzenie błędów znaczących i krytycznych. Każdy niezależny monitoring dotyczący mechanizmów kontrolnych w procesach istotnych musi być udokumentowany, kończyć się raportem/informacją dla Zarządu lub być elementem większego raportu dla Zarządu zawierającym wnioski o stwierdzonych błędach oraz rekomendacji ich naprawy.

DZIAŁ III – Matryca funkcji kontroli

§ 23

1. Matryca kontroli jest podstawowym narzędziem do operacyjnego zarządzania systemem kontroli wewnętrznej.
2. Matryca kontroli zawiera:
 - 1) listę procesów istotnych (o których mowa w §15 niniejszej procedury) wybranych w oparciu o adekwatne kryteria zatwierdzone przez Zarząd,
 - 2) cele kontroli przypisane poszczególnym mechanizmom kontrolnym,
 - 3) kluczowe mechanizmy kontrolne wraz z ich opisem,
 - 4) zasady funkcjonowania poszczególnych mechanizmów kontrolnych,
 - 5) sposoby niezależnego monitorowania mechanizmów kontrolnych (wraz z zasadami dokumentowania i raportowania),
 - 6) zasady raportowania o istotnych i krytycznych nieprawidłowościach oraz sposobach ich naprawy.
3. Bank przygotowuje matrycę kontroli, która podlega zatwierdzeniu przez Zarząd.
4. Właścicielem matrycy kontroli jest stanowisko ds. ryzyk i analiz. Jednostka jest odpowiedzialna za koordynację zadań związanych z przygotowaniem matrycy, jej fizyczne przygotowanie oraz przechowywanie, a także monitorowanie okresowych przeglądów.
5. Pozostałe jednostki są zobowiązane do aktywnego uczestnictwa w tworzeniu matrycy oraz są odpowiedzialne za zawartość merytoryczną opisów związanych z procesami, którymi zarządzają.
6. Matryca jest przedmiotem przeglądu i aktualizacji co najmniej raz w roku, a wszelkie zmiany podlegają zatwierdzeniu przez Zarząd.

§ 24

1. W celu przygotowania matrycy Bank określa procesy istotne (o których mowa w §14 niniejszej procedury).
2. Bank posiada dokumentację wewnętrzną opisującą procesy, a także regularnie ocenia ich adekwatność, uwzględniając aktualność oraz zakres dystrybucji i wykorzystanie.
3. Realizowane przez Bank procesy są zinwentaryzowane i posiadają przypisanych właścicieli oraz są opisane na poziomie szczegółowości odpowiadającym istotności danego procesu dla Banku.
4. Zdefiniowane procesy są co do zasady, takie same jak wykorzystywane do zarządzania ryzykiem operacyjnym.

§ 25

Dla wyodrębnionych procesów istotnych Bank definiuje:

- 1) cele kontroli – powiązując te cele zarówno z celami ogólnymi (Prawo bankowe) i celami szczegółowymi,
- 2) kluczowe mechanizmy kontrolne dla danego procesu (przy czym definiuje szczegółowo kluczowy mechanizmy oraz charakteryzuje jego rodzaj),
- 3) jak dane mechanizmy – ich adekwatność i skuteczność – będą kontrolowane poprzez testowanie poziome i/lub pionowe (niezależne monitorowanie) w ramach poszczególnych linii obrony,
- 4) sposób raportowania o wynikach kontroli, w tym w szczególności o stwierdzeniu wystąpienia nieprawidłowości o charakterze znaczącym i krytycznym.

Przykładowa matryca kontroli stanowi **załącznik nr 4** do procedury.

DZIAŁ IV – Weryfikacja bieżąca kluczowych mechanizmów kontrolnych

§ 26

1. Weryfikacja bieżąca (poziom, pionowa) kluczowych mechanizmów kontrolnych przeprowadzana jest przez pracowników wskazanych w matrycy funkcji kontroli.
2. Sposób przeprowadzenia i dokumentowania weryfikacji bieżącej (poziomej, pionowej) oraz jej częstotliwość wynika z zapisów obowiązujących regulacji wewnętrznych obejmujących weryfikowane mechanizmy kontrolne (*np. regulacje produktowe, uchwały kompetencyjne, regulaminy Komitetów*).

DZIAŁ V – Testowanie kluczowych mechanizmów kontrolnych

Rozdział 1 – Planowanie testowania

§ 27

1. Testowanie (poziome, pionowe) przeprowadzane jest przez kadrę kierowniczą, stanowisko ds. zgodności, stanowisko ds. ryzyk i analiz lub osobę wyznaczoną, wynika z matrycy kontroli i ma charakter planowy.
2. Planowanie testowania opiera się na analizie ryzyka, przy uwzględnieniu w szczególności:
 - 1) specyfiki działania jednostek organizacyjnych, w tym ilości i złożoności wykonywanych zadań,
 - 2) czynności i operacji, o znacznym ryzyku wystąpienia nieprawidłowości, a także możliwości popełnienia czynów, które mogą spowodować stratę dla Banku i/lub klientów,
 - 3) nowych rodzajów świadczonych usług lub nowo wprowadzonych produktów,
 - 4) stanu zatrudnienia,
 - 5) obszarów, w których stwierdzono nieprawidłowości, zwłaszcza o charakterze znaczącym i krytycznym w trakcie wcześniejszych testów (pionowych i poziomych),
 - 6) wyników audytów wewnętrznych i zewnętrznych,
 - 7) bezpieczeństwa systemów informatycznych.
3. Obszary zwiększonego ryzyka muszą być testowane regularnie i z większą częstotliwością.
4. Częstotliwość testowania musi zostać zwiększona, jeśli stwierdzono nieprawidłowości o charakterze znaczącym i krytycznym albo jeśli wprowadzono duże zmiany w odniesieniu do oferowanych produktów i usług, metodologii, pomiaru i monitorowania ryzyka, czy ogólnego profilu ryzyka w Banku.

§ 28

1. Plan testowania (poziomego i pionowego) opracowany jest na podstawie matrycy funkcji kontroli.
2. Plan testowania (poziomego i pionowego) określa temat testu oraz termin jego przeprowadzenia.
3. Plan testowania (poziomego i pionowego) sporządzany jest dla każdej jednostki (komórki) organizacyjnej Banku odrębnie.
4. Wzór planu testowania stanowi **załącznik nr 5** do niniejszej procedury.

Rozdział 2 – Przeprowadzenie testowania

§ 29

Sposób testowania kluczowego mechanizmu kontrolnego określony jest indywidualnie dla każdego mechanizmu zgodnie ze wzorem dokumentu testowego stanowiącym **załącznik nr 6** do niniejszej procedury.

§ 30

W przypadku ujawnienia w trakcie testowania okoliczności mogących narazić Bank na straty i/lub noszących znamiona przestępstwa, strona kontrolująca bezzwłocznie zawiadamia o tym Prezesa Zarządu.

§ 31

Strona kontrolująca ma prawo, za zgodą Prezesa Zarządu, do niezbędnego rozszerzenia zakresu testowania, jeżeli w trakcie jego przeprowadzania zajdzie taka potrzeba.

Rozdział 3 – Postępowanie pokontrolne

§ 32

1. Po zakończeniu testowania strona kontrolująca dokonuje wpisu w ewidencji testowania prowadzonej w Banku odrębnie dla poszczególnych jednostek organizacyjnych.
2. Wzór ewidencji testowania stanowi **załącznik nr 7** do niniejszej procedury.

§ 33

1. Strona kontrolująca zobowiązana jest do przedstawienia wyników testowania, w tym:
 - 1) ustaleń z przeprowadzonego testu wraz z uwzględnieniem kategorii stwierdzonych nieprawidłowości,
 - 2) wniosków opartych na ustaleniach.
2. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości o charakterze znaczącym i krytycznym sposób raportowania regulują zapisy § 42 niniejszej procedury.

§ 34

1. Dokument testowy, o którym mowa w § 29 niniejszej procedury wypełniany jest na bieżąco w trakcie przeprowadzania testu kluczowego mechanizmu kontrolnego.
2. Po zakończeniu testowania strona kontrolująca przedstawia wyniki w dokumencie testowym.
3. Strona kontrolująca uzgadnia dokument testowy ze stroną kontrolowaną, *np. drogą mailową*.

§ 35

1. Zalecenia pokontrolne w szczególności dla nieprawidłowości znaczących i krytycznych wydaje Prezes Zarządu.
2. Sposób naprawy pozostałych nieprawidłowości określa strona kontrolująca.
3. Dla każdego z zaleceń należy określić termin realizacji zalecenia wraz ze wskazaniem osoby odpowiedzialnej za jego realizację.
4. Monitorowanie stopnia realizacji zaleceń pokontrolnych przeprowadza wyodrębnione w strukturze organizacyjnej stanowisko ds. ryzyk i analiz, któremu powierzono testowanie (poziome/pionowe) oraz monitorowanie stopnia wykonania zaleceń pokontrolnych.

§ 36

1. Za prawidłową i pełną realizację wniosków i wykonanie zaleceń pokontrolnych odpowiada strona kontrolowana.
2. Po upływie terminu realizacji zalecenia osoba odpowiedzialna za jego realizację zobowiązana jest do poinformowania strony kontrolującej o stopniu realizacji tego zalecenia.

§ 37

1. Strona kontrolująca ma obowiązek sprawdzenia realizacji wykonania zaleceń przez stronę kontrolowaną najpóźniej w trakcie następnego testowania lub podczas odrębnego postępowania pokontrolnego. Informację o sprawdzeniu realizacji zaleceń strona kontrolująca umieszcza w dokumencie testowym sporządzonym po kolejnym testowaniu lub dokumencie testowym dotyczącym badania realizacji zaleceń.
2. Testowanie z zakresu realizacji zaleceń jest konieczne w sytuacji, gdy kategoria stwierdzonych nieprawidłowości jest znacząca lub krytyczna i ich wyeliminowanie powinno nastąpić jak najszybciej.
3. Weryfikacja realizacji zaleceń dla nieprawidłowości znaczących i krytycznych przeprowadzana jest na dokumencie testowym, o którym mowa w §30 niniejszej procedury.

§ 38

Wszelkie zastrzeżenia strony kontrolowanej do wyników testowania rozstrzygane są w przypadku:

- 1) testowania poziomego z udziałem stanowiska ds. ryzyk i analiz oraz stanowiska ds. zgodności,
- 2) testowania pionowego z udziałem bezpośredniego przełożonego strony kontrolowanej.

DZIAŁ VI – System raportowania

Rozdział 1 – Zasady kategoryzacji nieprawidłowości

§ 39

1. Bank określa kategorie nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, biorąc pod uwagę ich negatywny wpływ na zapewnienie osiągnięcia określonych celów systemu kontroli wewnętrznej.
2. Nadanie odpowiedniej kategorii nieprawidłowości stwierdzonej, w ramach niezależnego monitorowania, polega na oszacowaniu poziomu ryzyka związanego z tą nieprawidłowością.
3. Oszacowany poziom ryzyka stanowi wypadkową prawdopodobieństwa jego wystąpienia oraz jego wpływu na sytuację Banku. Szacowane jest prawdopodobieństwo zmaterializowania się ryzyka związanego ze stwierdzoną nieprawidłowością w odniesieniu do okresu rocznego oraz określany jest wpływ stwierdzonej nieprawidłowości na sytuację Banku, tj.:
 - 1) **wpływ finansowy** - określa się wielkość wpływu stwierdzonej nieprawidłowości np. na poziom współczynników kapitałowych lub/i, tworzonych rezerw celowych/ odpisów utraty wartości lub/i, należności zagrożonych lub/i, norm płynności/LCR, wyniku finansowego lub/i, ryzyka stopy procentowej,
 - 2) **wpływ operacyjny** - należy określić wielkość wpływu stwierdzonej nieprawidłowości np. w odniesieniu do: ilości klientów Banku lub pracowników, jakości współpracy

z podmiotami zewnętrznymi, wielkości okresu utraty kluczowych bądź niekluczowych systemów,

- 3) **wpływ reputacyjny** - należy określić czy stwierdzona nieprawidłowość wpłynie na np. niekorzystny komentarz w mediach, formalną interwencję władz regulacyjnych, które może prowadzić do upomnienia i/lub kary pieniężnej, istotne niezgodności o charakterze compliance.
4. Zgodnie z poniższą matrycą dokonywana jest wycena ryzyka dotycząca danej nieprawidłowości, która jest podstawą nadania odpowiedniej kategorii nieprawidłowości.

WYCENA RYZYKA DLA NIEPRAWIDŁOWOŚCI

		PRAWDOPODOBIENSTWO			WPŁYW		
		Niskie	Średnie	Wysokie	Wpływ finansowy	Wpływ operacyjny	Wpływ na reputację
WPŁYW	Najwyższy	UMIARKOWANE	WYSOKIE	WYSOKIE			
	Wysoki	UMIARKOWANE	PODWYŻSZONE	PODWYŻSZONE			
	Średni	NISKIE	UMIARKOWANE	UMIARKOWANE			
	Niski	NISKIE	NISKIE	UMIARKOWANE			
		<i>(Szansa poniżej ...% na wystąpienie nieprawidłowości w ciągu najbliższych 12 miesięcy)</i>	<i>(Nieprawidłowość może wystąpić w ciągu najbliższych 12 miesięcy)</i>	<i>(Ponad% szansa na wystąpienie nieprawidłowości w ciągu najbliższych 12 miesięcy)</i>			

5. Poziomowi ryzyka przypisywana jest odpowiednia kategoria nieprawidłowości, wg poniższych zasad:

Kategoria nieprawidłowości	Poziom ryzyka
KRYTYCZNA	Wysoki
ZNACZĄCA	Podwyższony
MAŁO ZNACZĄCA	Umiarkowany
NIEZNACZĄCA	Niski

6. W Banku prowadzony jest rejestr wszystkich nieprawidłowości znaczących i krytycznych, którego wzór stanowi **załącznik nr 8** do niniejszej procedury.
7. Za prowadzenie rejestru odpowiedzialne jest stanowisko ds. zgodności.

Rozdział 2 – Raportowanie

§ 40

1. Kadra kierownicza, stanowisko ds. ryzyk i analiz, stanowisko ds. zgodności lub osoba wyznaczona w okresach **półrocznych** przygotowują sprawozdanie z testowania.
2. Wzór sprawozdania z testowania stanowi **załącznik nr 9** do niniejszej procedury.

§ 41

1. Na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach, o których mowa w § 40 ust.1 stanowisko ds. ryzyk i analiz oraz stanowisko ds. zgodności **półroczne** sprawozdanie o wynikach testowania pionowego i poziomego przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych z uwzględnieniem m.in. zestawienia wykrytych nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz informacji dotyczących efektów działań podjętych w celu usunięcia tych nieprawidłowości.
2. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, przekazywane jest Zarządowi i Radzie Nadzorczej **w okresach półrocznych**.

§ 42

1. Wykryte w ramach pierwszej linii obrony nieprawidłowości znaczące lub krytyczne, są niezwłocznie raportowane do komórki organizacyjnej drugiej linii obrony, odpowiedzialnej za niezależne monitorowanie procesu, w ramach którego zaistniała dana nieprawidłowość znacząca lub krytyczna, a w przypadku nieprawidłowości krytycznych również do Zarządu Banku oraz komórki audytu wewnętrznego.
2. Wykryte w ramach drugiej linii obrony nieprawidłowości znaczące lub krytyczne, są niezwłocznie raportowane do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej, a w przypadku nieprawidłowości krytycznych również do komórki audytu wewnętrznego.
3. Formą niezwłocznego raportowania może być np.: wysłanie wiadomości mailem, powiadomienie osobiste/telefoniczne.

§ 43

1. Zgodnie z Umową Systemu Ochrony komórka audytu wewnętrznego przygotowuje syntetyczną informację o najistotniejszych nieprawidłowościach, stwierdzanych w trakcie audytów wewnętrznych i w okresach półrocznych przekazuje do Banku.
2. Bank wykorzystuje informacje, o którym mowa w ust. 1, w bieżącej pracy, w celu poprawy jakości wykonywanych usług i obniżenia poziomu ryzyka prowadzonej działalności.

DZIAŁ VII – Audyt wewnętrzny

§ 44

1. Audyt wewnętrzny sprawowany jest przez komórkę audytu wewnętrznego Spółdzielni.
2. Planowanie i proces audytu wewnętrznego precyzują zapisy załącznika nr 4a do Umowy Systemu Ochrony oraz metodyki audytu.

§ 45

1. Zakres badań audytowych jest:
 - 1) modyfikowany, w zależności od celu konkretnego audytu oraz analizy ryzyk środowiska kontrolnego,
 - 2) dostosowany do wyników oraz skuteczność i adekwatność weryfikacji bieżącej i testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych przez komórki organizacyjne w ramach pierwszej i drugiej linii obrony.

§ 46

1. Wyniki audytu wewnętrznego przedstawione są w formie raportu, który otrzymują:
 - 1) Zarząd Spółdzielni,
 - 2) Zarząd Banku,
 - 3) Rada Nadzorcza Spółdzielni w przypadku audytów wewnętrznych, które zleciła.

§ 47

1. W przypadku stwierdzenia, w wyniku audytu wewnętrznego, nieprawidłowości w działaniu Banku, Zarząd Spółdzielni wydaje zalecenia poaudytowe.
2. Bank zobowiązany jest do realizacji wydanych zaleceń poaudytowych.
3. Na podstawie wydanych zaleceń poaudytowych Bank opracowuje harmonogram realizacji przedmiotowych zaleceń i przekazuje go do komórki audytu wewnętrznego Spółdzielni, w terminie 15 dni roboczych od otrzymania zaleceń.
4. Harmonogram uznawany jest za przyjęty, jeżeli w terminie do 15 dni roboczych od daty otrzymania przez komórkę audytu wewnętrznego, nie zostaną do niego wniesione przez Zarząd Spółdzielni zastrzeżenia.

§ 48

1. Za prawidłową i pełną realizację zaleceń poaudytowych odpowiada Zarząd Banku.
2. Bank przekazuje komórce audytu wewnętrznego informację o stopniu realizacji zaleceń poaudytowych oraz skutkach podjętych działań naprawczych.
3. W przypadku, gdy podjęte przez Bank działania nie doprowadziły do zrealizowania zaleceń w terminie określonym w harmonogramie realizacji zaleceń, Zarząd Banku przekazuje do komórki audytu wewnętrznego pisemny, uzasadniony wniosek o przesunięcie terminu realizacji zaleceń, proponując nowy termin.

§ 49

Komórka audytu ma obowiązek weryfikacji stopnia realizacji zaleceń poaudytowych po upływie terminu realizacji zalecenia, a także w toku kolejnego audytu obejmującego analogiczny zakres podmiotowy i przedmiotowy lub audytu sprawdzającego dotyczącego badania realizacji zaleceń.

DZIAŁ VIII – Postanowienia końcowe

§ 50

Bank ogłasza w sposób ogólnie dostępny, w tym na stronie internetowej, opis systemu kontroli uwzględniający:

- 1) cele systemu kontroli wewnętrznej,
- 2) rolę Zarządu Banku i Rady Nadzorczej,
- 3) przyjęty schemat organizacji trzech linii obrony w ramach struktury organizacyjnej Banku,
- 4) funkcje kontroli,
- 5) umiejscowienie, zakres zadań, niezależność komórki do spraw zgodności, komórki kontroli/ds. testowania pionowego,
- 6) zasady corocznej oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej, dokonywanej przez Radę Nadzorczą.

§ 51

1. W Dziale IV i V niniejszej procedury opisany jest proces weryfikacji bieżącej i testowania dla kluczowych mechanizmów kontrolnych.
2. Zgodnie z zapisami § 19 niniejszej procedury niezależne monitorowanie obejmuje również skuteczność działania pozostałych mechanizmów kontrolnych (niezdefiniowanych w macierzy jako kluczowe).
3. W ramach rocznych przeglądów i aktualizacji regulacji wewnętrznych Bank dokonuje przeglądów mechanizmów kontrolnych zdefiniowanych w procesach uznanych za istotne pod kątem objęcia ich niezależnym monitorowaniem.
4. W wyniku przeprowadzonego przeglądu sporządzany jest wykaz mechanizmów kontrolnych objętych niezależnym monitorowaniem.
5. Wykaz jest zatwierdzany przez Zarząd do końca pierwszego kwartału.
6. Wzór ww. wykazu stanowi załącznik nr 11 do niniejszej procedury.
7. Sposób testowania mechanizmu kontrolnego określony jest indywidualnie dla każdego mechanizmu.
8. Raportowanie dla Zarządu i Rady Nadzorczej o wynikach przeprowadzonych testów odbywa się w cyklach półrocznych.

§ 52

Integralną częścią niniejszej procedury są załączniki od numeru 1-11.